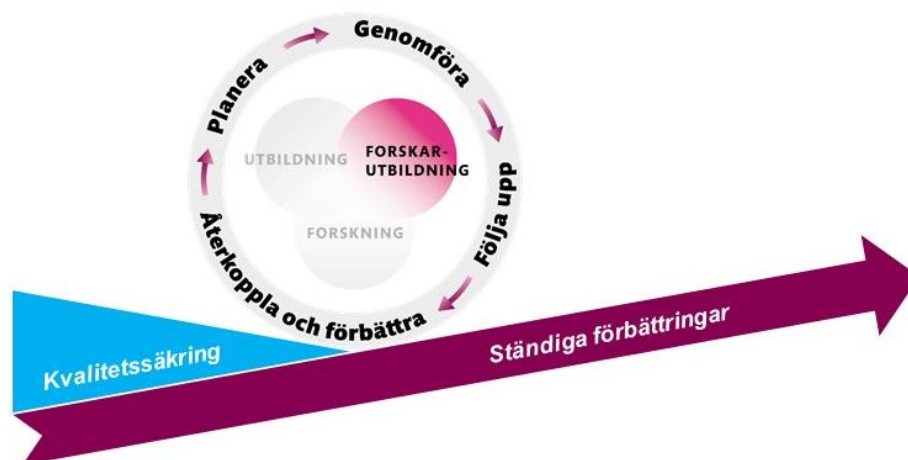

Systematiskt kvalitetsarbete inom utbildning på forskarnivå vid Karolinska Institutet

**Karolinska
Institutet**

Systematiskt kvalitetsarbete inom utbildning på forskarnivå vid Karolinska Institutet

INNEHÅLL

Introduktion	1
1. Systematiskt kvalitetsarbete – lärosätetsnivå	1
1.1 Planera.....	2
1.2 Genomföra	2
1.3 Följa upp	2
1.4 Återkoppla och förbättra	3
2. Systematiskt kvalitetsarbete – institutionsnivå	3
2.1 Planera.....	4
2.2 Genomförande	4
2.3 Följa upp	5
2.4 Återkoppla och förbättra	6
3. Systematiskt kvalitetsarbete – kurser och andra lärandeaktiviteter	6
3.1 Planera.....	6
3.2 Genomföra	7
3.3 Följa upp, återkoppla och förbättra	7

Diarienummer: 1-326/2019	Dnr för föregående version:	Beslutsdatum: 2019-03-28	Giltighetstid: Tills vidare
Beslut: Kommittén för utbildning på forskarnivå Ordförandebeslut 2019:17		Dokumenttyp: Regler	
Handläggs av avdelning/enhet: SER/Fakultetskansliet		Beredning med:	
Revidering med avseende på:			

Introduktion

Det sammanhållna kvalitetssystemet

KI har ett sammanhållet kvalitetssystem med gemensamma arbetssätt och verktyg att användas för kvalitetsarbetet inom universitets samtliga verksamheter, vilket beskrivs i dokumentet *Sammanhållet kvalitetssystem vid Karolinska Institutet - riktlinjer*, dnr 1-865/2018.

Där framgår att kvalitetsarbete ska bedrivas systematiskt och kontinuerligt i en cyklisk process mot ständiga förbättringar och understöddas av en effektiv kvalitetssäkring, se bild 1.

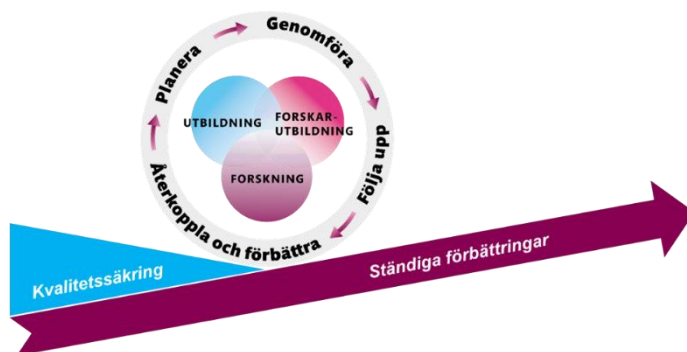

Bild 1. Det cykliska kvalitetsarbetet inom KI:s sammanhållna kvalitetssystem

Kvalitetsarbete inom utbildning på forskarnivå

Detta dokument beskriver kvalitetsarbetet inom utbildning på forskarnivå (hädanefter kallad forskarutbildning) vid Karolinska Institutet (KI), vilket ska ses som en bilaga till de övergripande riktlinjerna för det sammanhållna kvalitetssystemet. Som komplement till detta dokument finns också regelsamlingen *Regler för utbildning på forskarnivå för Karolinska Institutet*.

Kvalitetsarbetet inom KI:s forskarutbildning bedrivs systematiskt och går att beskriva utifrån tre aspekter/nivåer: 1) lärosätetsnivå, dvs. övergripande styrning och ramverk 2) institutionsnivå, dvs. kvalitetssäkring av enskild doktorand och 3) kurser och andra lärandeaktiviteter. Det cykliska kvalitetsarbetet inom dessa tre aspekter/nivåer beskrivs nedan.

1. Systematiskt kvalitetsarbete – lärosätetsnivå

Kvalitetsutveckling inom forskarutbildning har en lång historia på KI där Styrelsen för forskarutbildning från 1998 till 2018 successivt arbetade fram ramverk i form av processer, regelverk och ekonomiska incitament. Detta har inneburit en utveckling där positionerna för kvalitetssäker forskarutbildning kontinuerligt flyttats fram.

Sedan 2019 har fakultetsnämnden det övergripande ansvaret för att utbildning på forskarnivå ges bästa möjliga förutsättningar att utvecklas och bedrivs med hög kvalitet. Det löpande förbättringsarbetet kretsar dock runt Kommittén för utbildning på forskarnivå (KFU) som har ansvaret för kvalitetsutveckling, kvalitetssäkring och kvalitetsuppföljning inom forskarutbildning.

1.1 Planera

I planeringsfasen på lärosätetsnivå beslutas om ramverk med syfte att ge förutsättningar för en kvalitetssäker forskarutbildning för alla doktorander.

Styrning sker genom att ta fram riktlinjer, regler och allmänna studieplaner med tillhörande instruktioner och anvisningar. Den grundläggande principen för styrning genom regler och anvisningar är att ”höja golvet”, det vill säga att se till att det inte uppstår situationer som innebär att doktorander får en utbildning av låg kvalitet. Även om välfungerande miljöer inte nödvändigtvis har samma behov av styrning gäller samma regler för alla.

Styrning sker även genom ekonomiska incitament. Fördelning av statsanslag för doktorandfinansiering är ett viktigt styrmedel dels för att premiera goda forskarutbildningsmiljöer och högkvalitativ forskning, och dels som verktyg för införande av nya processer och regler. Den grundläggande principen för styrning genom finansiering är att ”höja taket”, det vill säga att ge incitament för hög kvalitet.

1.2 Genomföra

Implementering av beslut och ramverk förutsätter en god kommunikation med verksamheten. Verktyg för kommunikation:

- Lärosätesövergripande webbsidor som uppdateras löpande
- Regler som rör forskarutbildning samlas i dokumentet *Regler för utbildning på forskarnivå*. Dokumentet är lättillgängligt på webben och uppdateras ca 2 gånger per år.
- Regelbundna möten med institutionernas studierektorer och administratörer
- Nyhetsbrev som kompletteras med direktinformation till berörda personer

1.3 Följa upp

Kommittén följer upp verksamheten löpande genom följande aktiviteter:

Examensenkät (Exit Poll)

En enkät skickas ut till alla doktorander i samband med disputation. Enkäten behandlar upplevd kvalitet t.ex. i handledning och kurser, måluppfyllnad och arbetsmiljöfrågor.

Grundprincipen är att behålla enkätfrågorna lika över en längre tid för att möjliggöra jämförelser och se trender, även om ett utvecklingsarbete sker löpande utifrån behov och omvärld. Enkäten kan även användas för uppföljning av särskilt identifierade fokusområden, varvid ett antal extra frågor kan läggas till under en kortare period t.ex. under ett år, men som inte ingår i det ordinarie frågebatteriet.

En rapport sammanställs efter varje år där resultat jämförs med tidigare år. När det finns tillräckligt med ackumulerade data (efter ca 4-5 år) sammanställs resultat på institutionsnivå vilket sedan ingår i dialogen mellan institutionerna och KFU/vicerektor.

Resultat från Exit Poll och andra utvärderingar publiceras alltid på KI:s medarbetarportal och sprids genom nyhetsbrev.

Andra utvärderingar på lärosätetsnivå

Behov, övergripande strategier och kommitténs prioriteringar avgör vilka andra utvärderingar och uppföljningar som ska genomföras, t.ex. av regelefterlevnad inom vissa specifika områden.

Åtterrapporeringar

KFU:s underorganisation återrapporeringar sin verksamhet till kommittén på årlig basis. I uppdrag till grupper eller enskilda personer ingår alltid återrapporering av uppnådda resultat.

Nyckeltal och indikatorer

Vid beslut om KI:s sammanhållna kvalitetssystem fastställs vilka övergripande indikatorer för verksamheten som ska följas. Till det kommer ytterligare indikatorer som fakultetsnämnden och KFU beslutar om. Indikatorer och andra nyckeltal följs på årsbasis och ger tillsammans en bild av verksamheten som hjälper KFU att fatta beslut.

Exempel på indikatorer/nyckeltal som följs på årlig basis:

- Antal doktorander, antal nyantagningar och antal examen
- Netto- och bruttostudietid
- Antal doktorander i olika program och forskarskolor
- Hur doktorander är försörjda, t.ex. genom doktorandanställning, anställning som läkare
- Antal doktorander med utländsk behörighetsgivande examen
- Andel doktorander som upplevt trakasserier och diskriminering
- Upplevd kvalitet: hur doktoranden värderar sin forskarutbildning, KI, sina handledare och kvaliteten på genomgångna kurser

Dialog med institutionerna

En grundläggande princip för uppföljningen av forskarutbildning är att fånga upp synpunkter från verksamheten. Det finns en löpande dialog mellan de som är ansvariga för forskarutbildning på institutionerna och de som är ansvariga för fakulteten. Minst en gång per termin arrangeras möten för institutionernas studierektorer och forskarutbildningsadministratörer med syfte både att kommunicera förändringar och att följa upp verksamheten. Vicerektor för forskarutbildning ska även besöka varje institution regelbundet för diskussion med prefekt, studierektor och forskarutbildningsadministratör.

1.4 Återkoppla och förbättra

Resultaten från uppföljningsaktiviteterna ovan återrapporeras i KFU och ligger sedan till grund för diskussioner och beredning av nya beslut.

2. Systematiskt kvalitetsarbete – institutionsnivå

Systematiskt kvalitetsarbete på institutionsnivå innebär att kvalitetssäkra den enskilda doktorandens utbildning och utveckling. I centrum står den enskilda doktoranden tillsammans med sina handledare. Institutionen ska stödja doktorand och handledare och har ansvar för kvalitetssäkringen genom att se till att fastställda processer, regler och rutiner följs.

2.1 Planera

Förutsättningar

Då en ny doktorand ska antas görs en bedömning av förutsättningarna för en forskarutbildning av hög kvalitet.

Följande förutsättningar ska finnas för att en doktorandplats ska få inrättas (steg 1 i bild 2):

- Ett gott handledarskap: Handledarna ska vara lämpliga, ha tillräcklig tid för att ge handledning och inneha rätt kompetens
- Det vetenskapliga projektet är genomförbart och lämpligt som doktorandprojekt
- Det finns en god forskarutbildningsmiljö
- Det finns tillräcklig finansiering

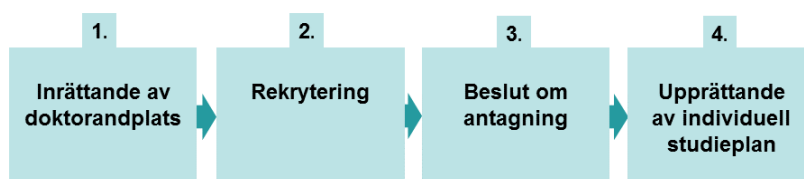

Bild 2. Processbeskrivning av antagning till forskarutbildning

Vid rekrytering av doktorand (steg 2 i bild 2) ska det säkerställas att doktoranden är utvald i konkurrens, om inte undantag enligt högskoleförordningen föreligger, och har förmåga att tillgodogöra sig utbildningen.

Det är institutionens ansvar att bedöma förutsättningarna. Till hjälp finns fastställda regler och anvisningar. Prefekten fattar beslut om att inrätta en doktorandplats samt fattar beslut om antagning till forskarutbildning.

Planering

Då en doktorand blivit antagen påbörjas doktoranden utveckling utifrån principen planering-genomförande-uppföljning-förbättring (se bild 1), fram tills doktoranden uppnått examensmålen och utvecklats till en färdig doktor och självständig forskare.

I planeringsfasen upprättas en individuell studieplan (steg 4 i bild 2) vilken inkluderar finansieringsplan, forskningsplan, plan för handledning och tidplan. I den individuella studieplanen anges också hur examensmålen ska nås och vilka kurser och lärandemoment som doktoranden behöver för detta.

Se *Regler för utbildning på forskarnivå vid KI*: för regler och anvisningar för bedömning av förutsättningar och antagning (kap 2), för individuell studieplan (kap 5) och för handledning (kap 6).

2.2 Genomförande

Varje enskild doktorand formar sin egen utbildning tillsammans med sina handledare. I en forskarutbildning ingår att genomföra ett forskningsprojekt under handledning, vilket kombineras med kurser och andra lärandemoment.

Kvalitetssäkring genom regelverk

Kvalitetssäkring av en enskild doktorands utbildning regleras genom regler och anvisningar. Därmed är regelefterlevnad en förutsättning för kvalitetssäker forskarutbildning.

Som åtgärd för att säkerställa regelefterlevnad finns krav på att huvudhandledare måste ha godkänd webbkurs om regelverket för att få en ny doktorand.

Doktorander intygar att de har läst regelverket inför antagningen. Information om regelverket ingår också i den introduktion som är obligatorisk för alla nya doktorander. För lätt åtkomst till gällande regler har dessa samlats i ett dokument, *Regler för utbildning på forskarnivå på Karolinska Institutet*, som är lätt åtkomligt via webben.

Kvalitetssäkring genom stödsystem

Det finns olika typer av stöd för doktorand och handledare, t.ex:

- Studierektor och forskarutbildningsadministratör på institutionen
- Forskargrupp
- Forskarnätverk (t.ex. forskarutbildningsprogram och forskarskolor, se avsnitt 3)
- Doktorandombud
- Central studierektor
- Digitalt system för individuella studieplaner

Kvalitetssäkring av forskning

De regler, riktlinjer och anvisningar som rör forskning gäller också doktorander, till exempel krav på att använda elektronisk loggbok och etiska tillstånd. Den forskning som bedrivs av doktorander genomgår samma kvalitetsgranskning som all annan forskning genom de krav som finns för publicering i *peer-review* tidskrifter och i konkurrens om forskningsmedel. Alla doktorander måste ha publicerade delarbeten för att få disputera.

2.3 Följa upp

Doktorand och handledare arbetar tillsammans och förväntas löpande följa upp progress såväl inom forskningsprojektet som av lärandemomenten. Till detta kommer formaliserade uppföljningstillfällen, se bild 3.

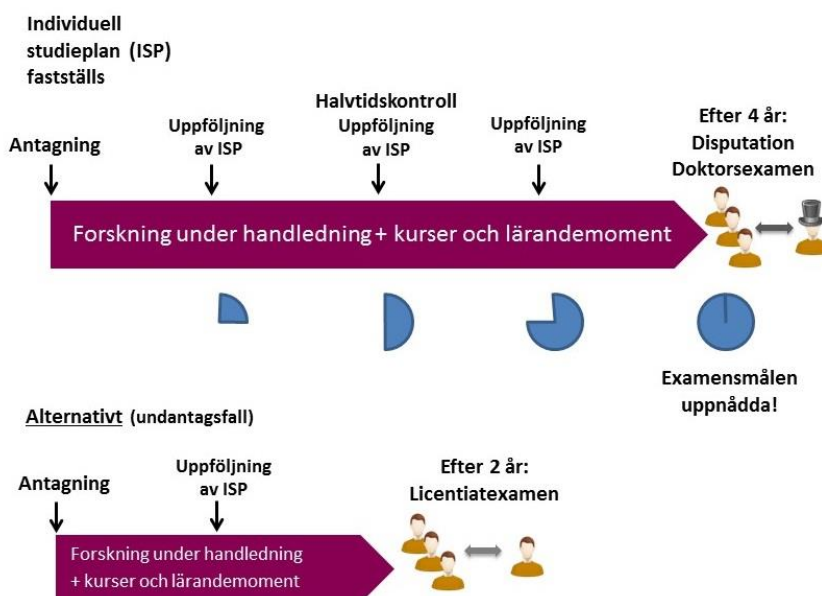

Bild 3. Övergripande beskrivning av forskarutbildning vid KI

En dynamisk utveckling innebär att planer inte alltid går att infria, att resultatet inte alltid blir det förväntade och att förutsättningar ändras. Enligt högskoleförordningen ska den individuella studieplanen följas upp regelbundet, vilket vid KI innebär att doktorand och handledare gör en årlig uppföljning varvid den individuella studieplanen vid behov revideras.

Då hälften av forskarutbildningen återstår genomförs en halvtidskontroll där *peer-review* ingår som en viktig kvalitetsfaktor i form av en fristående halvtidsnämnd.

För regler och anvisningar för årlig uppföljning och halvtidskontroll, se *Regler för utbildning på forskarnivå*, kap 5.

2.4 Återkoppla och förbättra

Återkoppling sker framför allt genom den löpande dialogen mellan doktorand och handledare, men också t.ex. vid publicering av forskningsresultat och vid seminarier och konferenser. Detta innebär en dynamisk utveckling med ständiga förbättringar. Årligen ses den individuella studieplanen över och vid behov revideras.

3. Systematiskt kvalitetsarbete – kurser och andra lärandeaktiviteter

Kvalitetsarbetet för kurser och andra lärandeaktiviteter (t.ex. seminarier, workshops, föreläsningar) utgör den tredje aspekten som kan beskrivas utifrån den cykliska principen (bild 1). I centrum på detta kvalitetshjul finns KFU:s kurs- och programkommitté men även forskarutbildningsprogrammen och forskarskolorna har ett kvalitetsansvar.

Kurs- och programkommittén (KPK) har inrättats av KFU med huvudsakligt uppdrag att fastställa kursplaner, att fördela medel till kurser och andra lärandeaktiviteter som ges utanför programmen, samt att följa upp och samordna forskarutbildningsprogrammets verksamhet.

Forskarutbildningsprogrammen är institutionsövergripande tematiska nätverk som på uppdrag av fakultetsnämnden/KFU samordnar kurser och andra lärandeaktiviteter inom specifika ämnesområden. Varje program har en styrgrupp som beslutar om fördelning av kursmedel inom det aktuella programmet och har i uppdrag att se till att det finns ett lämpligt kursutbud inom aktuellt ämnesområde.

En kursgivare kan alltså antingen få medel ifrån KPK (framför allt allmänvetenskapliga kurser) eller från ett program.

Forskaruskolor: Förutom kurserna ovan som är öppna för samtliga doktorander ges också kurser inom forskarskolor. En grupp doktorander antas tillsammans till en forskarskola och bildar en kohort som följs åt genom kursdelen av forskarutbildningen. De flesta forskarskolor vänder sig specifikt till doktorander med kliniska anställningar och därmed inrättas och genomförs dessa forskarskolor i nära samarbete med Region Stockholm.

3.1 Planera

En grundprincip för kursverksamheten är att det är verksamheten som styr vilka kurser som ges, se bild 4.

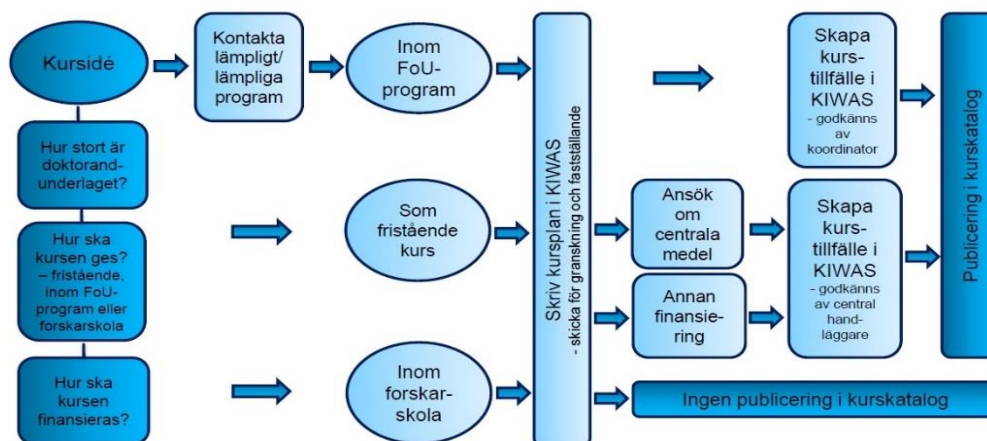

Bild 4. Processbeskrivning från kursidé till kurskatalog

Den lärare/forskare som vill ge en ny kurs eller inrätta ytterligare ett kurstillfälle på befintlig kurs kontaktar antingen ett program, en forskarskola eller KPK. Aktuell instans tar ställning till om kursen behövs och om medel ska ges utifrån behov och eventuellt utfall av tidigare utvärderingar.

Det finns även kurser, framför allt av allmänvetenskaplig karaktär, som ges på uppdrag av KFU/KPK.

3.2 Genomföra

Kvalitetssäkring av kurser sker på följande sätt:

- Samtliga kurser har en kursplan där lärandemål och syfte framgår.
- Samtliga programkurser och fristående kurserna är öppna för alla doktorander och publiceras terminsvis i en kurskatalog med digital ansökningsfunktion.
- Regler och anvisningar för programmen.
- Uppdragsbeskrivning till kurs- och programkommittén.
- Anvisningar för forskarskolor; Inför antagning till ny omgång av forskarskola kontrollerar KFU förfarande för utlysning och urval.

Förutom kurser anmodas forskarutbildningsprogrammen och forskarskolorna att även anordna andra lärandeaktiviteter, t.ex. seminarier, internat och workshops.

3.3 Följa upp, återkoppla och förbättra

Kurser:

1. Efter varje kurs får deltagarna möjlighet att ge en kursvärdering. Alla kurser (fristående, programkurser och forskarskolor) använder samma utvärderingsmall, men med utrymme för de kursansvarigas egna frågor.
2. Utskick och insamling av kursvärderingar, inklusive sammanställning av resultat, är centraliserat.
3. Kursansvarig sammanställer en kursanalys utifrån deltagarnas värderingar där det framgår vilka förbättringar som planeras. Kursanalysen ligger sedan till grund för medelstildelning nästa gång kursen är aktuell.
4. Deltagarnas samlade kursvärderingar publiceras i kurskatalogen nästa gång kursen ges. En kurs som inte attraherar tillräckligt många doktorander får lägre ersättning och fasas ut på sikt.

Forskarutbildningsprogram:

1. Fakultetsnämnden/KFU beslutar vilka forskarutbildningsprogram som ska finnas vid KI.
2. Programmen lämnar in en övergripande flerårsplan över kursutbud och kostnader varefter budgetramarna beslutas.
3. Programmen återrapporerar årligen till KFU/KPK utifrån fastställda anvisningar.
4. Budgetramar och kursutbud ses över baserat på återrapporeringen.

Forskarskolor:

1. Fakultetsnämnden/KFU beslutar vilka forskarskolor som ska finnas vid KI.
2. KFU beslutar om bedömningskriterier för urval bland de sökande.
3. Forskarskolorna återrapporerar till KFU och lämnar årligen in äskanden.